

Atatürk Üniversitesi Öğrencilerinin Erzurum İli Kültürel Miras Unsurlarına Yönelik Farkındalık Düzeylerinin Belirlenmesi*

Examination of Atatürk University Students' Level of Awareness About Cultural Heritage Elements of Erzurum Province

Mustafa ÖZGERİŞ ** Mutlu Melis ÖZGERİŞ ***

Makale Bilgisi

Geliş Tarihi: 02.11.2023

Kabul Tarihi: 23.08.2024

Doi:

10.20296/tsadergisi.1385386

Anahtar Sözcükler:

*Kültürel miras,
kültürel peyzaj,
üniversite eğitimi*

ÖZET

Kültürel miras, toplumların geçmişini ve kimliğini yansıtan somut ve somut olmayan unsurlardır. Kültürel mirasın korunması, toplumların kimliğini ortaya koyan tarihinin, inançlarının, gelenek ve göreneklerinin, mimarisinin ve kültürel peyzajının da korunması anlamına gelmektedir. Kültürel mirasın korunması ise kültürel miras konusunda farkındalık sahibi olmaktan geçmektedir. Bu nedenle kültürel mirasın geleceğe taşınmasında kültürel farkındalığın artırılması ve bilinçlendirme konuları gündeme gelmektedir. Bu doğrultuda hazırlanan araştırmanın birinci amacı, Atatürk Üniversitesi'nde öğrenim gören lisans ve ön lisans düzeyindeki öğrencilerin, Erzurum ilinin somut ve somut olmayan kültürel miras unsurlarıyla ilgili farkındalık düzeylerini belirlemektir. Araştırmanın ikinci amacı ise üniversite öğrencilerinin kültürel miras farkındalığı edinmede üniversite eğitiminin önemine yönelik görüşlerini ve kültürel miras farkındalığı edinme metodlarını değerlendirmektir. Araştırma, betimsel ve karşılaştırmalı araştırma modellerinin birlikte kullanıldığı nicel araştırma deseniyle yürütülmüştür. Araştırmada yöntem olarak ise veri toplama, analiz ve değerlendirme sürecine dayalı bir yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın veri toplama bölümünde Atatürk Üniversitesi'nde örgün eğitimde öğrenim gören ön lisans ve lisans düzeyindeki öğrencilerden basit tesadüfi örnekleme yöntemine göre belirlenen 408 öğrenci ile anket yapılmıştır. Araştırmanın analiz bölümünde ise çalışma kapsamındaki hipotezleri test etmek için non-parametrik testlerden Man Withney U testi yapılmıştır. Çalışma ile öğrencilerin öğrenim gördükleri şehirdeki kültürel mirasla ilgili farkındalık düzeyinin düşük olduğu ve üniversite eğitiminin miras farkındalığı edindirmede etkili görüldüğü değerlendirilmiştir.

Article Information

Submission: 02.11.2023

Acceptance: 23.08.2024

Doi:

10.20296/tsadergisi.1385386

Key Words:

*Cultural heritage,
cultural landscape,
university education.*

ABSTRACT

Cultural heritage is the tangible and intangible elements that reflect the past and identity of societies. The protection of cultural heritage also means the protection of the history, beliefs, traditions and customs, architecture and cultural landscape that reveal the identity of societies. The protection of cultural heritage means having awareness about cultural heritage. For this reason, increasing cultural awareness and awareness raising issues come to the agenda in carrying cultural heritage to the future. The first aim of the research prepared in this direction is to determine the awareness levels of undergraduate and associate degree students studying at Atatürk University about the tangible and intangible cultural heritage elements of Erzurum province. The second aim of the research is to evaluate the views of university students on the importance of university education in acquiring cultural heritage awareness and the methods of acquiring cultural heritage awareness. The research was conducted with a quantitative research design using descriptive and comparative research models. As a method in the research, a method based on data collection, analysis and evaluation process was used. In the data collection part of the research, a survey was conducted with 408 students who were determined according to the simple random sampling method among the associate and undergraduate students studying in formal education at Atatürk University. In the analysis part of the study, Man Withney U test, one of the non-parametric tests, was used to test the hypotheses within the scope of the study. With the study, it was evaluated that the level of awareness of the students about the cultural heritage in the city where they study is low and university education is considered effective in raising heritage awareness.

Atıf İçin

Özgeriş, M. & Özgeriş, M. M. (2024). Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin Erzurum ili kültürel miras unsurlarına yönelik farkındalık düzeylerinin belirlenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 28 (3), 852-866. doi: 10.20296/tsadergisi.1385386

* Bu çalışma Atatürk Üniversitesi tarafından BAP kapsamında (Bilimsel Araştırma Projesi) desteklenmiştir.

** Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Erzurum, m.ozgeris@atauni.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1006-9303>

*** Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, ATATÖMER, Erzurum, mmelis.yardimci@atauni.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1393-8669>

GİRİŞ

İletişimde, gündelik hayatta, toplumsal ilişkilerde çokça kullanılan kültür kavramı; eğitim, bilim, felsefe, sanat, peyzaj, siyaset vd. alanlarla sıkı sıkıya bağları olan çok yönlü bir kavramdır. Kullanımının sıklığı ve yoğunluğu, kültür kavramı üzerine birçok tanım yapılmasını sağlamıştır. Bu tanımlardan birine göre kültür, tarihi süreç içerisinde oluşan ve toplumları tanımlayan belirgin maddi, manevi, zihinsel ve duygusal özelliklerin bileşiminden oluşan bir bütündür (UNESCO, 1982; Oğuz, 2011, s. 128). Toplumun yüzyıllar içerisinde kabul ettiği ve yaşattığı bu maddi ve manevi değerler, kültürel mirasın kaynağını oluşturmaktadır. Kültürün bir miras şeklinde nitelendirilmesinin temelinde ise toplumlara ait olan değerlerin gelecek kuşaklara aktarılması yatmaktadır (Kurtar ve Somuncu, 2013).

Kültürel miras, bir toplumun kimliğini, geçmişini yansıtan, toplumun hafızasını oluşturma ve taşıma görevi üstlenen değerlerin tamamıdır. Tarihi, kültürel, sanatsal, estetik, bilimsel ve toplumsal önem arz eden eserleri, anıtları, yapı gruplarını ve alanları içeren (UNESCO, 2009) kültürel mirası önemli kılan; nitelikleri, toplumdaki işlevleri ve toplumun onlara verdiği değerlerdir (Harman Aslan ve Diker, 2023, s. 13). Bu nedenle kültürel mirasın yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılması yani sürdürülebilirliği, toplumların kimliklerinin yaşatılmasının yanında, toplumsal hafızayı ortaya koyan varlıkların ve olguların yaşatılması bakımından da büyük önem taşımaktadır (Önder ve Toksözlü Karaca, 2022).

UNESCO, statik olmayan bir tanıma sahip olan kültürel miras kavramını somut ve somut olmayan kültürel miras olarak ikiye ayırmaktadır (UNESCO, 2009). Somut kültürel miras; taşınır (sanat eserleri, el yazmaları, basılı materyal, görsel materyal ve tarihî koleksiyonlar) ve insan-doğa etkileşiminin bir yansıması olan taşınmaz (Arkeolojik veya paleontolojik öneme sahip alanlar ve rezervler, peyzajlar ve yapı grupları olarak örneklendirilebilir) kültür varlıklarını kapsamaktadır. Somut olmayan kültürel miras ise toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin ortaya koyduğu uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekânlar olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda dille birlikte sözlü gelenekler ve anlatımlar, gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şöenler, doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar ile el sanatları geleneği somut olmayan kültürel mirasın belirlediği alanlar olarak değerlendirilmektedir (Özgeriş ve Karahan, 2022; Soybalı vd., 2022).

Kültürel miras ve peyzaj, birbiriyle etkileşim hâlinde olan dinamik sistemlerdir. Çünkü toplumsal hafızayı ortaya koyan varlıklar ve olgular, aynı zamanda kültürel peyzajları da ortaya koymaktadır. Bu nedenle kültürel mirasın korunması, bir peyzajın doğal ve kültürel değerlerinin korunmasını da içermektedir. Toplumlar, faydalı gördüğü ve değer verdiği hususları koruma eğilimi göstermektedir. Günümüze kadarki süreçte kültürel miras unsurlarının zarar görmesinin en önemli nedenleri arasında toplumda kültürel mirasa yönelik farkındalık oluşturulamaması, farkındalıkların eksikliği ve kültürel mirası korumaya yönelik süreçlerde bireylerin aktif rol oynamaması gösterilebilir. Dolayısıyla kültürel mirasın korunması, sadece onları fiziki olarak korumak ya da peyzaj bağlamında ele almak değil aynı zamanda toplumsal farkındalık ve eğitim yönlerine odaklanmayla da doğrudan ilişkilidir. Çünkü koruma süreçlerine katılım, kültürel mirasın tanımını ve kapsamını bilmekten, değerini kavramaktan, bu değerlerin korunmasına yönelik farkındalık sahibi olmaktan geçmektedir. Bu sorumluluk bilincinin oluşmasında da eğitim politikaları, eğitim kurumları, öğretmenler ve akademisyenler önemli görevler üstlenmektedir (Gök, 2020: 329).

Çevrede olup biten olayları, nesnelere, duygu ve düşünceleri algılama ve kavrama, farkındalık olarak tanımlanmaktadır (Bakırcıoğlu, 2012). Farkındalık, bireysel deneyimler ve dış çevre koşullarından bilişsel etkilenmeler sonucunda oluşmaktadır (Poria, Biran ve Reichel, 2006) ve farkındalığın kazanılmasıyla birlikte bireyde tutum ve davranış değişikliği beklenmektedir. Kültürel miras farkındalığı bahsinde siyasi, yönetsel, yasal, sosyal, ekonomik birçok boyut olsa da konuya küçük ölçekte birey merkezli bakıldığında, yeterli bilgi ve farkındalık düzeyine ulaşan kişi, kendi kültürel mirasına sahip çıkma eğilimi göstermektedir (Harman Aslan ve Diker, 2023: 13).

Miras koruma süreçlerinin başarısı da bu noktada, miras kullanıcılarının belirli bir düzeyde miras farkındalığına sahip olmasına bağlıdır (Munjeri, 2004). Kültür farkındalığı, toplumdaki bireylerin

kültürel değerlerden haberdar olması anlamına gelmektedir. Birey kültürel miras farkındalığına sahip değilse ya da bu konuda eksikliği varsa bu durum bireyin kültürel miras koruma sürecinin dışında kalmasına yol açmaktadır. Bu da kültürel mirasların zarar görmesine ve yok olmasına neden olmaktadır. O yüzden kültürel mirasın geleceğe taşınmasında kültürel farkındalığın artırılması ve bilinçlendirme konuları ile denetim ve eğitim çalışmaları öne çıkmaktadır (Badem ve Halaç, 2021, s. 173).

Somut olmayan kültür varlıkları konusunda yeterince bilinçli olunmadığı durumlarda söz konusu kültür varlıkları yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadır. Somut kültür varlıkları konusunda yeterince bilinç gelişmediğinde ise söz konusu varlıklar korunamamakta ve tahrip olmaktadır (UNESCO, 1999; UNESCO, 2003; Mokrane, 2020). Bundan dolayı kültürel miras paydaşlarının farkındalık düzeyleri geliştirilmelidir. Hem kültürel mirasın korunması hem de kültürel mirasın ekonomik kazanç unsuruna dönüştürülmesi için farkındalık gereklidir (Dümcke ve Gnedovsky, 2013, s. 7; Yılmaz Karaca vd., 2017). Ayrıca kültürün ve onun somut ve somut olmayan unsurlarının yaşatılması ve devamlılığının sağlanması, toplumun devamlılığı açısından da büyük önem taşımaktadır.

Kültürü ve kültürün somut ve somut olmayan unsurlarını gelecek nesillere aktarmada bugünkü genç kuşaklar büyük rol oynamaktadır. Bu nedenle genç kuşakların kültürel farkındalığın artırılması ve bilinçlendirilmesi son derece önemlidir (Shimray ve Ramaiah, 2019, s. 1). Bilinçlendirme ve farkındalığın artırılmasında ise tanıtım ve eğitim çalışmaları ön plana çıkmaktadır (Halaç ve Bademci, 2021, s. 173). Bu bağlamda, kültürel miras unsurlarının sürdürülebilirliği için miras farkındalığını arttırmaya yönelik çalışmalar, özellikle gençlere odaklanmıştır. Literatürde genç kuşakların kültürel unsurlara dair farkındalık ve deneyimleri ile kültürel miras farkındalığının eğitim kurumları tarafından daha etkili bir şekilde nasıl kazandırılacağına araştırılmaya değer bir konu olarak ön plana çıkmıştır.

Yaşarsoy vd. (2021) üniversite öğrencilerinin kültürel miras farkındalık düzeylerini bazı demografik özelliklere göre test ederek, yaş ile farkındalık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Gök (2020) üniversite öğrencilerinin Kırgızistan'ın somut kültürel miras unsurlarıyla ilgili farkındalık düzeyini ölçmeyi amaçladığı çalışmada kültürel miras unsurlarının deneyimleme performansı ile bilinirliği arasında bir ilişki tespit ederek, üniversite öğrencilerinin Kırgızistan'ın kültürel miras unsurlarının gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli bir role sahip olacağını ve bu nedenle kültürel miras farkındalığının artırılmasına ilişkin çalışmaların gerçekleştirilmesi gerektiğini bildirmiştir.

Akpirinç ve Mancı (2019) da araştırmalarında kültürel miras unsurlarının bilinirlik düzeyleriyle deneyimleme düzeylerini, Bahtiyar-Karadeniz vd. (2018) üniversite öğrencilerinin Ordu ilinin, Buluk (2017) Çanakkale ilinin, Karaca vd. (2016) Sivas ilinin, Keçe (2015) Ankara ilinin, Ablak vd. (2014) ise Kırşehir ilinin kültürel miras unsurlarına yönelik farkındalık düzeyini belirleyerek, çeşitli demografik değişkenlere göre incelemiştir.

Benzer şekilde Srivastava (2015) Hindistan'daki Deemed University'de gerçekleştirdiği çalışmada üniversite öğretim elemanlarının kültürel miras farkındalık düzeyini belirleyerek, farkındalık düzeyinin cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığını değerlendirmiştir.

Kulözü Uzunboy ve Yeşiltepe (2021) ise Erzurum ilinin mimari mirasına yönelik koruma algısını ölçmeyi hedeflediği çalışmada; uzmanlar, mimarlık fakültesi öğrencileri ve kent insanından oluşan 248 kişi ile görüşme tekniği ile niteliksel veriler toplayarak, katılımcıların mimarlık mirası olarak korunması gerektiğini belirttiği mimari yapıları saptamıştır.

Literatürde kültürel miras farkındalığı ile ilgili çalışmalarda üniversite öğrencilerine yönelik çeşitli araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalarda farklı somut ve somut olmayan kültürel miras unsurlarına yönelik üniversite öğrencilerinin farkındalık düzeyleri belirlenerek, çeşitli demografik değişkenlere göre değişimi incelenmiştir ve miras unsurlarının korunması,

geliştirilmesi ve gelecek nesillere aktarılabilmesi için bireylerin farkındalık düzeylerini geliştirmeye yönelik eğitimlerin verilmesinin önemi vurgulanmıştır.

Bununla birlikte literatürde tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmasının yanında Türk kültürünün önemli somut (Kulözü Uzunboy ve Yeşiltepe, 2021) ve somut olmayan (Akdu ve Tabu, 2019) miras unsurunu bünyesinde barındıran Erzurum ilinin, kültürel mirasına yönelik farkındalık düzeyini belirleyen bir çalışma bulunmamaktadır. Ayrıca kültürel miras farkındalığı edinmede üniversite eğitiminin önemini saptamaya yönelik çalışmalar da yetersizdir. Bu alanda gerçekleştirilecek olan çalışmalar kuşkusuz, kültürel miras unsurlarının sürdürülebilirliğini sağlamada üniversitelerin rolünün ve farkındalık edinme metotlarının değerlendirilmesine yönelik literatüre sağlayacağı katkılar bakımından önemli görülmektedir.

Bu duruma yönelik olarak bu araştırma temelde iki amaca odaklanmaktadır. Araştırmanın birinci amacı, Erzurum ilinde bulunan ve Türkiye'nin köklü üniversitelerinden biri olan Atatürk Üniversitesi'nde öğrenim gören lisans ve ön lisans düzeyindeki öğrencilerin, yaşadıkları şehir olan Erzurum ilinin en çok bilinen somut (Şekil 1) ve somut olmayan kültürel miras unsurlarıyla ilgili farkındalık düzeylerini belirlemektir. Çalışmanın ikinci amacı ise daha genel bir yaklaşımla üniversite öğrencilerinin kültürel miras farkındalığı edinmede üniversite eğitiminin önemine ve kültürel miras farkındalığı edinme metotlarına ilişkin görüşlerini değerlendirmektir.

Bu amaçlara yönelik olarak, araştırmanın problemleri belirlenerek aşağıda verilmiştir:

- Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin Erzurum ilinin somut ve somut olmayan kültürel miras unsurlarına yönelik farkındalıkları hangi düzeydedir ve bu farkındalık cinsiyet, öğrenim düzeyi ve öğrenim görülen sınıfa göre farklılaşmakta mıdır?
- Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin kültürel miras farkındalığı edinmede üniversite eğitiminin önemine ilişkin görüşleri nelerdir ve bu durum cinsiyet, öğrenim düzeyi ve öğrenim görülen sınıfa göre farklılaşmakta mıdır?
- Atatürk Üniversitesi öğrencileri kültürel miras farkındalığı edinmede hangi metodun daha etkili olduğunu düşünmektedir ve bu durum cinsiyet, öğrenim düzeyi ve öğrenim görülen sınıfa göre farklılaşmakta mıdır?

Şekil 1. Çalışma kapsamında değerlendirilen Erzurum ilinin somut kültürel miras varlıkları

Araştırmanın problemleri doğrultusunda hipotezleri oluşturularak aşağıda verilmiştir:

- *H1a.* Üniversite öğrencilerinin kültürel miras farkındalık düzeyi cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.
- *H1b.* Üniversite öğrencilerinin kültürel miras farkındalık düzeyi lisans düzeyinde öğrenim gören 1. sınıf öğrencileri ile 4. sınıf öğrencileri arasında anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.
- *H1c.* Üniversite öğrencilerinin kültürel miras farkındalık düzeyi ön lisans ve lisans düzeyi öğrencileri arasında anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.
- *H1d.* Üniversite öğrencilerinin kültürel miras farkındalığı edinmede üniversite eğitiminin önemine ilişkin görüşleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.
- *H1e.* Üniversite öğrencilerinin kültürel miras farkındalığı edinmede üniversite eğitiminin önemine ilişkin görüşleri ön lisans ve lisans düzeyi öğrencileri arasında anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.
- *H1f.* Üniversite öğrencilerinin kültürel miras farkındalığı edinmede üniversite eğitiminin önemine ilişkin görüşleri lisans düzeyinde öğrenim gören 1. ve 4. sınıf öğrencileri arasında anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.
- *H1g.* Üniversite öğrencilerinin kültürel miras farkındalığı edinme metotları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.
- *H1h.* Üniversite öğrencilerinin kültürel miras farkındalığı edinme metotları ön lisans ve lisans düzeyi öğrencileri arasında anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.
- *H1i.* Üniversite öğrencilerinin kültürel miras farkındalığı edinme metotları lisans düzeyinde öğrenim gören 1. ve 4. sınıf öğrencileri arasında anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Araştırma betimsel ve karşılaştırmalı araştırma modellerinin birlikte kullanıldığı nicel araştırma deseniyle yürütülmüştür. Nicel araştırma deseni olgu ve olayları ölçülebilir ve sayısal olarak ifade edilebilir bir formda ortaya koyan bir araştırma desendir (Özdamar vd., 1999; Üngüren ve Ercan, 2015, s. 129). Betimsel araştırma modeli ile katılımcıların demografik özellikleri ile değişkenlere ait ortalama puanlar ve standart sapmalar belirlenmiştir. Karşılaştırmalı model kapsamında ise araştırmanın hipotezlerinde belirtilen değişkenler arasındaki anlamlı farklılıklar test edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırma, Atatürk Üniversitesi'nde örgün eğitimde ön lisans ve lisans düzeyinde öğrenim görmekte olan öğrencilerle gerçekleştirilmiştir. Anket yapılacak kişi sayısı, basit tesadüfi örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Basit tesadüfi örnekleme evren içinden her ögenin eşit seçilme olasılığına dayalı olarak seçilmesidir (Kılıç, 2013, s. 45). Atatürk Üniversitesi'ne 2022-2023 eğitim-öğretim yılı itibarıyla kayıtlı öğrenci sayısı evren büyüklüğü olarak alınmıştır. Bu kapsamda Atatürk Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı verilerine göre 2022-2023 akademik yılında ön lisans düzeyinde 12.041, lisans düzeyinde ise 31.239 öğrenci olmak üzere toplamda 43.280 öğrenci kayıtlı bulunmaktadır. Örneklem büyüklüğünü belirlemede Cochran's (1977), Kalıpsız (1981) ve Özdamar (2003)'ün kullandığı aşağıdaki formülden yararlanılmıştır.

$$n = \frac{N \cdot t^2 \cdot p \cdot q}{(N - 1) \cdot d^2 + t^2 \cdot p \cdot q}$$

(95% güven aralığında $\alpha = 0.05$ için t değeri 1.96; örneklem hatası $d = 0.05$; incelenen olayın görülme ve görülmemeye oranı $p = 0.5$, $q = 0.5$ ve evren birim sayısı $N = 43280$ olarak alınmıştır.) Araştırma için örneklem büyüklüğü 381 olarak hesaplanmıştır. Ancak hata payı gözetilerek 408 kişi ile anket yapılmıştır).

Anket çalışmasının katılımcılarına ait bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Anket katılımcılarının bilgileri

Katılımcılara Ait Bilgiler					
Kriterler	Alt Kriterler	Frekans	Yüzde		
Cinsiyet	Erkek	100	24,5		
	Kadın	308	75,5		
	Toplam	408	100,0		
Öğrenim Düzeyi	Ön lisans	41	10,0		
	Lisans	367	90,0		
	Toplam	408	100,0		
Sınıf	Lisans	1. Sınıf	188	55,6	
		2. Sınıf	40	10,89	
		3. Sınıf	82	30,09	
	Ön lisans	4. Sınıf	57	14,0	
		Toplam	367	100,0	
	Gelir	Ön lisans	1. Sınıf	39	95,12
			2. Sınıf	2	4,88
Toplam			41	100,0	
Lisans		2500 TL ve altı	213	52,2	
	2501-5000 TL arası	71	17,4		
	5001 TL ve üstü	124	30,4		
	Toplam	408	100,0		
Fakülte/Yüksek okul/Meslek Yüksekokulu	Sağlık Bilimleri Fakültesi (SBF)	116	28,4		
	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi (MTF)	89	21,8		
	Mühendislik Fakültesi (MF)	29	7,1		
	Hemşirelik Fakültesi (HF)	16	3,9		
	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF)	40	9,8		
	Eczacılık Fakültesi (EF)	13	3,2		

Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi (KKEF)	29	7,1
Fen Fakültesi (FF)	4	1,0
Edebiyat Fakültesi	13	3,2
Ziraat Fakültesi (ZF)	2	,5
İlahiyat Fakültesi (İF)	5	1,2
İletişim Fakültesi	7	1,7
Veteriner Fakültesi (VF)	2	,5
Güzel Sanatlar Fakültesi (GSF)	4	1,0
Turizm Fakültesi (TF)	2	,5
Yabancı Diller Yüksekokulu (YDYO)	1	,2
Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı (TMDK)	1	,2
Meslek Yüksekokulları (MYO)	35	8,6
Toplam	408	100,0

Anketlere katılan öğrencilerin cinsiyet dağılımı 100 erkek (%24,5) ve 308 kadın (%75,5) şeklindedir. Katılımcıların öğrenim düzeylerine bakıldığında %10'u (41 kişi) ön lisans, %90'ı (367 kişi) lisans düzeyinde eğitim görmektedir. Çalışmaya en yüksek katılım %55,6 ile 1. sınıf öğrencilerinden (227 kişi), en düşük katılım ise % 10.3 ile (42 kişi) 2. sınıf öğrencilerinden gerçekleşmiştir. Çalışmaya katılım sağlayan öğrenciler en yüksek oranda %28.4 ile (116 kişi) Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri, en düşük oranda ise %0.2 ile Yabancı Diller Yüksekokulu ve Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı öğrencileri olmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında veri toplamak amacıyla Shimray and Chennupati (2019); Yılmaz Karaca vd. (2017) ve Srivastava (2015)'in çalışmalarından yararlanılarak bir anket hazırlanmıştır. Anketlerde Erzurum ilinin somut ve somut olmayan miras unsurlarıyla ilgili 14 ifade, miras farkındalığı edinme metotlarını içeren 4 ifade ve miras farkındalığı edinmede üniversite eğitiminin önemini içeren 4 ifade yer almıştır. Anket ifadeleri Tablo 2'de verilmektedir. Anketlerde ölçek olarak ise 5'li Likert Ölçeği kullanılmıştır.

Tablo 2. Anket ifadeleri

Kategoriler	Kısaltmalar	Açıklamalar
Kültürel Miras Unsurları Farkındalık Düzeyi (A)	A1	Erzurum Kalesi
	A2	Yakutiye Medresesi
	A3	Çifte Minareli Medrese
	A4	Üç Kümbetler
	A5	Rüstempaşa Çarşısı
	A6	Kongre Binası
	A7	Erzurum Tabyaları
	A8	Ulu Camii
	A9	Lalapaşa Camii
	A10	Şabakhane (Şafiiler) Çeşmesi
	A11	Hayat ağacı motifi
	A12	Çift başlı kartal motifi
	A13	Erzurum yöresel yemekleri (ayran aşısı, kadayıf dolması, cağ kebabı)
	A14	Erzurum'un oyunları/temsilleri (cirit, hançer barı, baş bar, dehlenk, deliköz)
Kültürel Miras Farkındalığı Edinmede Üniversite Eğitiminin Önemi (B)	B1	Koruma bilinci aşılama
	B2	Mirasın aktarımının önemini gösterebilme
	B3	Mirasın gelişimine katkıda bulunma
	B4	Mirasın sürdürülebilirliğine katkıda bulunma

Kültürel		
Miras	C1	Kitaplardan okuyarak
Farkındalığı	C2	Seminer ve konferanslar
Edinme	C3	Medya (TV, sosyal medya vs.) aracılığıyla
Metotları	C4	Gezip deneyimleyerek
(C)		

Uygulama

Anketler, gerekli olan etik kurul izinleri alındıktan sonra 2023 yılı içerisinde nisan ve ekim ayları arasında sınıf ve sosyal öğrenci ortamlarında yüz yüze yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmanın analiz bölümünde öncelikle güvenilirlik (Cronbach's Alpha) ve normallik testleri gerçekleştirilmiştir. Güvenirlik testinde α değeri olarak George and Mallery (2010), Kılıç (2016)'nın çalışmalarında belirttiği 0.7 değeri referans alınmıştır. Anketlerdeki 'kültürel miras farkındalığı' ifadelerine ait Cronbach's Alpha değeri 0.941, 'kültürel miras farkındalığı edinmede üniversite eğitiminin önemi' ifadelerine ait Cronbach's Alpha değeri 0.930 ve 'kültürel miras farkındalığı edinme metotları' ifadelerine ait Cronbach's Alpha değeri ise 0.869 olarak hesaplanmıştır. Cronbach's Alpha değerleri referans değer olan 0.7'den büyük olduğu için anket güvenilir olarak değerlendirilmiştir. Normallik testinde ise Shapiro-Wilk testi yapılarak ($p=0.00 < 0.05$) verilerin normal dağılım göstermediği saptanmıştır. Verilerin analizinde anket ifadelerine ait ortalama puanlar (Ort) ve standart sapmalar (Std) hesaplanarak, çalışmanın hipotezleri test edilmiştir. Hipotezlerin testinde veriler normal dağılmadığından non-parametrik testlerden Mann-Whitney U testi gerçekleştirilmiştir. Öğrenim görülen sınıfa göre analize ise sadece lisans düzeyindeki 1. ve 4. sınıf öğrencileri dahil edilmiştir.

BULGULAR ve YORUMLAR

Çalışma kapsamında gerçekleştirilen anket sorularına ait ortalama puan, standart sapmalar Tablo 3'te, cinsiyet ve öğrenim durumu değişkenine ait Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 3. Anket ifadelerine ait ortalama puan ve standart sapmalar

Kategoriler	Kısaltmalar	Açıklamalar	Ort+Std
Kültürel Miras Unsurları Farkındalık Düzei (A)	A1	Erzurum Kalesi	2.6397±1.34843
	A2	Yakutiye Medresesi	2.6544±1.33030
	A3	Çifte Minareli Medrese	2.9975±1.38170
	A4	Üç Kümbetler	2.5539±1.33817
	A5	Rüstempaşa Çarşısı	1.7132±1.14485
	A6	Kongre Binası	2.3971±1.45504
	A7	Erzurum Tabyaları	2.5172±1.48364
	A8	Ulu Camii	2.5564±1.43722
	A9	Lalapaşa Camii	2.6789±1.45948
	A10	Şabakhane (Şafiiler) Çeşmesi	1.7206±1.8627
	A11	Hayat ağacı motifi	1.20823±1.26599
	A12	Çift başlı kartal motifi	2.6471±1.52713
	A13	Erzurum yöresel yemekleri (ayran aş. kadayıf dolması. çağ kebabı)	3.9804±1.32250
	A14	Erzurum'un oyunları/temsilleri (cirit. hançer barı. baş bar. dehlenk. delikiz)	2.8015±1.51562
AORT			2.5515±1.03780
Kültürel Miras Farkındalığı Edinmede Üniversite	B1	Koruma bilinci aşılama	3.3824±1.31739
	B2	Mirasın aktarımının önemini gösterebilme	3.4069±1.27965
	B3	Mirasın gelişimine katkıda bulunma	3.4975±1.25398
	B4	Mirasın sürdürülebilirliğine katkıda bulunma	3.3922±1.28424

Eğitiminin Önemi (B)	BORT		3.4197±1.16663
Kültürel Miras Farkındalığı Edinme Metotları (C)	C1	Kitaplardan okuyarak	2.0539±1.11590
	C2	Seminer ve konferanslar	1.8775±1.14101
	C3	Medya (TV. sosyal medya vs.) aracılığıyla	3.0809±1.34505
	C4	Gezip deneyimleyerek	3.2475±1.48042

Tablo 4. Cinsiyet ve öğrenim durumu değişkenleri Mann-Whitney U Testi sonuçları

Kısaltmalar	Cinsiyet			Öğrenim Düzeyi		
	Erkek	Kadın	p	Ön lisans	Lisans	p
A1	2.780±1.4465	2.594±1.3142	.303	1.927±1.3302	2.719±1.3286	.000*
A2	2.600±1.4142	2.672±1.3038	.507	1.781±1.0842	2.752±1.3207	.000*
A3	3.000±1.4213	2.997±1.3709	.957	2.219±1.4232	3.085±1.3513	.000*
A4	2.620±1.4618	2.532±1.2973	.761	1.902±1.3380	2.626±1.3201	.000*
A5	2.070±1.4442	1.597±1.0050	.011*	1.585±1.1174	1.727±1.1484	.249
A6	2.620±1.5227	2.325±1.4274	.100	1.878±1.3999	2.455±1.4514	.006*
A7	2.650±1.5398	2.474±1.4648	.287	2.268±1.5972	2.545±1.4701	.160
A8	2.710±1.5653	2.507±1.3921	.302	2.293±1.4360	2.585±1.4363	.182
A9	2.820±1.4932	2.633±1.4478	.284	2.390±1.3761	2.711±1.4667	.189
A10	2.050±1.4310	1.614±1.1081	.004*	1.634±1.2197	1.730±1.2082	.460
A11	1.940±1.3619	1.838±1.2345	.602	1.634±1.1348	1.888±1.2786	.186
A12	2.620±1.4409	2.656±1.5562	.963	2.000±1.2449	2.719±1.5400	.006*
A13	3.810±1.3310	4.036±1.3171	.063	3.683±1.6192	4.013±1.2834	.354
A14	2.640±1.5538	2.854±1.5018	.202	2.634±1.6993	2.820±1.4951	.386
AORT	2.638±1.1718	2.523±.99087	.598	2.131±.98443	2.598±1.0342	.003*
B1	3.360±1.4036	3.390±1.2904	.984	3.488±1.5185	3.371±1.2948	.457
B2	3.350±1.2821	3.425±1.2803	.645	3.341±1.4596	3.414±1.2599	.878
B3	3.490±1.3218	3.500±1.2333	.924	3.439±1.4499	3.504±1.2322	.951
B4	3.460±1.4028	3.370±1.2449	.397	3.415±1.5161	3.389±1.2580	.739
BORT	3.415±1.2483	3.421±1.1409	.803	3.421±1.3789	3.419±1.1426	.725
C1	1.910±1.1467	2.100±1.1035	.063	1.976±1.1723	2.063±1.1107	.525
C2	1.930±1.1214	1.860±1.1485	.403	1.585±.9740	1.910±1.1547	.067
C3	2.890±1.3699	3.143±1.3332	.106	3.024±1.3507	3.087±1.3461	.770
C4	3.410±1.5314	3.195±1.4621	.178	2.878±1.5523	3.289±1.4686	.103

*p<.05

Tablo 3, üniversite öğrencilerinin Erzurum ili kültürel miras unsurlarına yönelik farkındalık düzeyinin, ortalama puan olan 3'ün altında kalarak düşük düzeyli gerçekleştiğini göstermektedir. Ayrıca kültürel miras farkındalık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı; ancak öğrenim düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir (p=0.003<0.05). Anket çalışmasına katılan öğrencilerin kültürel miras farkındalığı edinmede üniversite eğitiminin önemine ilişkin değerlendirmeleri de cinsiyet ve öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamıştır. Katılımcılara yöneltilen dört farklı miras farkındalığı edinme metodunun cinsiyet ve öğrenim düzeyi ortalama puanları her ne kadar birbirinden farklı olsa da bu farklılık anlamlı bulunmamıştır (p>0.05).

Çalışma kapsamında kültürel miras farkındalığının öğrenim görülen sınıfa göre değişimi incelenerek Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Öğrenim görülen sınıf değişkenine göre Mann-Whitney U Testi sonucu

	1. Sınıf Ort±Std	4. Sınıf Ort±Std	p
A1	2.4947±1.32640	2.9298±1.34774	.030*
A2	2.5319±1.33406	3.1228±1.28272	.003*

A3	2.8670±1.37525	3.2105±1.35932	.091
A4	2.3777±1.27959	2.8596±1.31528	.012*
A5	1.6117±1.00972	1.7719±1.32311	.877
A6	2.2766±1.40590	2.7193±1.68771	.142
A7	2.3245±1.40892	2.7544±1.31313	.026*
A8	2.4787±1.40075	2.4737±1.28321	.858
A9	2.5106±1.41983	2.9298±1.42503	.047*
A10	1.6809±1.11108	1.18179±1.5263	.071
A11	1.7447±1.13699	1.7368±1.21782	.712
A12	2.4947±1.53914	2.6140±1.46085	.577
A13	3.7979±1.31694	4.3684±1.29051	.000*
A14	2.5904±1.52950	2.7719±1.42700	.344
AORT	2.4130±.99795	2.6992±1.03199	.048*
B1	3.4628±1.18984	2.8772±1.29656	.002*
B2	3.5691±1.19737	2.8772±1.24025	.000*
B3	3.6277±1.16531	2.8772±1.32382	.000*
B4	3.4681±1.18097	2.6316±1.26253	.000*
BORT	3.5319±1.06490	2.8158±1.20779	.000*
C1	1.9894±1.06971	2.0526±1.14051	.782
C2	1.8298±1.09582	1.8070±1.23112	.527
C3	3.0532±1.34734	2.7193±1.41111	.112
C4	3.0160±1.49679	3.2281±1.43946	.362

*p<.05

Tablo 5 lisans düzeyindeki üniversite öğrencilerinin kültürel miras farkındalık düzeyi ortalama puanlarının 1. ve 4. sınıf öğrencileri arasında anlamlı bir şekilde farklılaştığını ortaya koymaktadır. Bunun yanında üniversite eğitiminin kültürel miras farkındalığı kazandırma konusundaki önemi bakımından ise 1. sınıf öğrencileri, 4. sınıf öğrencilerinden daha yüksek puanlar vermiştir. Ancak bu puanlar anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır.

Kültürel miras farkındalığı edinme metotları bakımından da her ne kadar 1. ve 4. sınıf öğrencilerine ait ortalama puanlar farklı olsa da bu farklılık anlamlı bulunmamıştır (p>0.05).

TARTIŞMA / SONUÇ ve ÖNERİLER

Kültürel peyzajın önemli bileşenlerinden olan kültürel miras unsurları, toplumların tarihini ve kültürünü yansıttığının yanında, peyzajının da estetik, işlevsel ve toplumsal hikâyesini anlatmaktadır. Bu hikâyenin korunması ve gelecek nesillere aktarılması, onunla ilgili kazandırılan bilgi ve farkındalıkla doğrudan ilişkilidir.

Atatürk Üniversitesi örneğinde Erzurum ilinin kültürel miras unsurlarına yönelik farkındalık düzeyinin araştırıldığı bu çalışmada, ayrıca üniversite öğrencilerinin kültürel miras farkındalığı edinme metotlarına ve kültürel miras farkındalığı edinmede üniversite eğitiminin önemine yönelik görüşleri değerlendirilmiştir.

Araştırmanın sonuçları, katılımcıların 14 farklı somut ve somut olmayan kültürel miras unsuruna yönelik farkındalık düzeyinin düşük düzeyli (2.5515) olduğunu ortaya koymaktadır. Kültürel miras farkındalığı, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmazken, öğrenim düzeyine ve öğrenim görülen sınıfa göre anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır. 4. sınıf öğrencilerinin farkındalık düzeyinin, 1. sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Elde edilen sonuç üniversite öğrencilerinin öğrenim süreci boyunca, öğrenim gördükleri şehirdeki miras unsurlarıyla ilgili farkındalık kazandıklarını göstermektedir. Akkuş vd. (2015) Sivas ilindeki doğal ve kültürel mirasa üniversite öğrencilerinin farkındalık ve deneyimleri üzerine bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmanın sonucunda üst sınıfta ve turizm bölümünde okuyan öğrencilerin diğer öğrencilere kıyasla şehrin doğal ve kültürel mirası hakkında daha bilgili ve deneyimli olduklarını; ancak bu bilgi ve deneyimin yüksek düzeyli olmadığını saptamışlardır. Benzer bir çalışmayı Yılmaz Karaca vd. (2017) Sivas ilindeki kültürel miras unsurlarına yönelik üniversite öğrencilerinin farkındalık düzeyini ölçmek amacıyla yürüttüğü çalışmasında, üniversite öğrencilerinin farkındalık düzeyinin

düşük olduğunu tespit etmiştir. Bu araştırmadan elde edilen bulgular da önceki çalışmaların sonuçlarıyla benzerdir.

Somut kültürel miras unsurları içerisinde en yüksek bilinirliğe sahip olan unsur, Çifte Minareli Medrese olmuştur. Kulözü Uzunboy ve Yeşiltepe (2021) Erzurum kentinde gerçekleştirdikleri çalışmalarında Çifte Minareli Medrese'nin Erzurum kentinde en bilinen mimari miras unsuru olduğunu ortaya koymuştur. Somut olmayan kültürel miras unsurlarından Erzurum yemekleri yüksek düzeyli bir bilinirliğe sahipken (3.9804), Erzurum oyunları/temsilleri orta düzeye yakın bir bilinirliğe (2.8015) sahiptir. Soybalı vd. (2022) ve Bışkin ve Adabalı (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, öğrencilerin somut olmayan kültürel miras değerleri hakkındaki bilgi düzeylerinin somut kültürel miras değerleri hakkındaki bilgi düzeylerine oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte Yılmaz vd. (2017), Sağ ve Ünal (2019) ve Akkuş (2020) ise çalışmalarında öğrencilerin somut olmayan kültürel miras unsurlarına yönelik bilgi ve farkındalıklarının düşük olduğunu bildirmişlerdir. Bu araştırmanın ve literatürdeki diğer araştırmaların sonuçları dayanarak, üniversite öğrencilerinin bilgi ve farkındalık düzeyinin belirlenmesi ve geliştirilmesi konularında daha derinlikli çalışmaların yürütülmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır.

Kültürel miras farkındalığı edinmede üniversite eğitiminin önemine bakıldığında cinsiyet ve öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma meydana gelmezken, 1. ve 4. sınıf öğrencileri arasında anlamlı farklılaşma olduğu saptanmıştır. 1. sınıf öğrencileri (3.5319), miras farkındalığı edinmede üniversite eğitiminin önemini 4. sınıf öğrencilerine (2.8158) göre daha yüksek olduğunu düşünmektedirler. Bu sonuç aslında üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin kültürel miras farkındalığı edinme konusunda yüksek bir beklentiye sahip olduklarını; ancak öğrenim görülen süreç içerisinde miras farkındalığı kazandırılmakla birlikte, kazandırılan bu farkındalığın beklenen düzeyde gerçekleşmediğini göstermektedir.

Kültürel miras farkındalığı edinme metotları bakımından 'gezerek deneyimleme' 3.2475 ortalama puan ile en yüksek tercih edilen metot olurken, 'seminerler/konferanslar' 1.8775 ortalama puan ile en düşük tercih edilen metot olmuştur. Ön lisans öğrencileri 'medya' yolu ile seçeneğine en yüksek puanları verirken, lisans düzeyindeki öğrenciler 'gezerek deneyimleme' seçeneğine en yüksek puanı vermiştir. Lisans düzeyindeki öğrencilerden 1. sınıf öğrencileri 'medya yolu ile' seçeneğini en yüksek puan ile değerlendirirken, 4. sınıf öğrencileri 'gezerek deneyimleme' seçeneğini en yüksek puan ile değerlendirmiştir. Bununla birlikte ortalama puanların değişkelere göre farklılaşmasının istatistiki olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Çalışma ile elde edilen bulgu üniversite öğrencilerinin kültürel miras farkındalığının artırılması amacıyla, miras unsurlarına yönelik gezi etkinliklerinin gerçekleştirilmesinin faydalı olabileceği sonucuna işaret etmektedir. Nitekim, Akkuş vd. (2015) üniversitedeki tüm bölümlerin birinci sınıf müfredatlarına şehirlerin doğal ve kültürel değerlerini öğretmeyi amaçlayan şehir kimliği derslerinin eklenmesini ve bu ders kapsamında uygulama gezileri yapılması gerektiğini bildirmektedir.

Çalışmanın sonuçları, Atatürk Üniversitesi örneğinde üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri şehirdeki kültürel mirasla ilgili farkındalık düzeylerinin düşük olduğunu göstermektedir. Üniversite eğitimi her ne kadar öğrencilerin kültürel miras farkındalığı edinmesinde önemli görülse de bu durum, kültürel miras farkındalığı kazanmasına tam olarak yansımamıştır ve öğrencilerin beklentilerinin altında kalmıştır.

Erzurum örneğinde yürütülen bu çalışma ile kültürel peyzajın bir bileşeni olarak kültürel mirasın sürdürülebilirliği için aşağıdaki öneriler getirilmektedir:

- Özellikle çalışma alanları bakımından somut ve somut olmayan kültürel miras unsurlarıyla doğrudan ilişkili olan fakülte ve bölümler başta olmak üzere, üniversitelerde kültürel mirası ve yerel düzeyde miras unsurlarını öğretmeyi hedefleyen dersler konulabilir.
- Üniversitelerde sosyal etkinlikler bağlamında kültürel miras hakkında projeler geliştirilerek, miras unsurlarına yönelik teknik geziler düzenlenebilir.
- Kültürel miras konusunda bilgilendirici video içerikleri, katalog gibi tanıtım araçları hazırlanabilir.

- Üniversite öğrencilerinin kültürel miras farkındalık düzeylerinin artırılabilmesi için kültürel ve sanatsal etkinlikler, sergiler ve kurslar düzenlenebilir.
- Kültürel miras unsurlarının farkındalığına yönelik öğrenci kulüpleri oluşturulabilir.
- Yarışmalar, festivaller vd. düzenlenerek kültürel miras unsurlarına dikkat çekilebilir.

Ek Bilgi

Bu çalışma Atatürk Üniversitesi tarafından 12165 numaralı BAP (Bilimsel Araştırma Projesi) olarak desteklenmiştir. Bu çalışmada kullanılan anket, Atatürk Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulunun 16.01.2023 tarihli ve 29 sayılı kararıyla etik ve bilimsel olarak sakınca bulunmadığı yönünde onaylanmıştır.

KAYNAKLAR

- Ablak, S., Dikmenli, Y., Çetin, T. (2014). Üniversite öğrencilerinin Kırşehir'in tarihi ve kültürel turizm değerlerine yönelik farkındalıkları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 171-186.
- Akdu, U. ve Tabu, Ö. (2019). Somut olmayan kültürel miras değerleri: Erzurum örneği. *3 Rd International West Asia Congress of Tourism Research*, Van, Turkey. <https://www.iwact.org/en/previous-congress/6/iwact-2019> (04.03.2024).
- Akkuş, G., Karaca, Ş. ve Polat, G. (2015). Miras farkındalığı ve deneyimi: Üniversite öğrencilerine yönelik keşifsel bir çalışma. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 50, 71-81.
- Akkuş, Ç. (2020). Türk dünyası öğrencilerinin UNESCO somut olmayan kültür mirası değerlerine ilişkin bilgi ve deneyim düzeylerinin karşılaştırılması. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 608-624. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.772492>
- Akpirinç, E. ve Mancı, A. R. (2019). Yerel halkın kültürel miras farkındalığı ve deneyimi: Şanhurfa örneği. *Uluslararası Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 245-260.
- Anonim, (2024). *Türkiye Kültür Portalı*. <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/erzurum/gezilecekyer/kongre-binasi> (09.03.2024).
- Badem, F. ve Halaç, H. H. (2021). Kültürel miras: sistematik literatür incelemesi. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 171-190.
- Bahtiyar Karadeniz, C., Sarı, S. ve Kabacık, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin Ordu ilinin doğal ve kültürel turistik çekiciliklerine ilişkin farkındalık ve deneyimleri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(19), 667-684.
- Bakırcıoğlu, R. (2012). *Eğitim ve psikoloji sözlüğü*. Anı Yayıncılık.
- Bişkin, F., ve Adabalı, M.M. (2018). Turizm öğrenimi gören lisans öğrencilerinin Türkiye'nin kültür mirasları ile ilgili bilgi düzey ve deneyimlerinin tespiti. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 8(1), 84-96.
- Buluk, B. (2017). Cultural heritage awareness of tourism undergraduate students: the case of Çanakkale Onsekiz Mart University. *International Congress of Tourism and Cultural Heritage*.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques (3rd ed.)*. John Wiley & Sons.
- Dümcke, C. ve Gnedovsky, M. (2013). *The Social and Economic Value of Cultural Heritage: literature review*. EENC Paper.
- George, D., ve Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: a simple guide and reference*. Pearson

- Gök, T. (2020). Üniversite öğrencilerinin kültürel miras farkındalığını değerlendirmede önem-performans analizinin (ÖPA) kullanımı. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5 (2), 325-341. [H4ps://Digitalcommons.Unl.Edu/Libphilprac/2516](https://Digitalcommons.Unl.Edu/Libphilprac/2516)
- Harman Aslan, E. ve Diker, M. (2023). Gençlerin somut kültürel miras farkındalığı: Erasmus projesi deneyiminden perspektifler. *Artium*, 11 (1), 13-32. <https://doi.org/10.51664/artium.1167887>
- Kalıpsız, A. (1981). *İstatistik yöntemler*. İstanbul Üniversitesi Yay.
- Karaca, Ş., Akkuş, G., Şahbudak, E., ve Işkın, M. (2016). A study of awareness of cultural heritage Sivas sample. *International Journal of Humanities and Social Science Invention (IJHSSI)*, 5(9), 73-81.
- Keçe, M. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Ankara'nın tarihi ve kültürel turizm değerlerine yönelik ilgi ve farkındalıkları. *Journal of Kirsehir Education Faculty*, 16(1), 131-149.
- Kılıç, S. (2013). Örnekleme yöntemleri. *Journal of Mood Disorders*, 3(1), 44-46.
- Kılıç, S. (2016). Cronbachs alpha reliability coefficient Article. *Journal of Mood Disorders*, 6 (1), 478.
- Kulözü, N. ve Yeşiltepe, D. (2021). Erzurum'un mimari mirası ve mimari mirasa yönelik farkındalık. *The Journal of International Social Research*, 14 (80), 216-231.
- Kurtar, M. ve Somuncu, C. (2013). Kentsel kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilirliği: Ankara Hamamönü örneği. *Ankara Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 35-47.
- Mokrane, H. (2020). *Uluslararası Yükseköğretim Öğrencilerinin Unesco Dünya Mirasında Yer Alan Somut ve Somut Olmayan Kültürel Miraslar Hakkında Farkındalık Düzeylerinin Değerlendirilmesi: Türkiye Örneği*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Anadolu Üniversitesi.
- Munjeri, D. (2004). Tangible and intangible heritage: from difference to convergence. *Museum International*, 56, 12-20.
- Oğuz, E. S. (2011). Toplum bilimlerinde kültür kavramı. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 28(2), 123-139.
- Önder, S. ve Toksozlu Karaca, Z. (2022). Kültürel mirasın sürdürülebilirliği bağlamında kültürel peyzajın önemi: Konya örneği. *International Conference on Sustainable Cities and Urban Landscapes (ICSULA 2022)*. <https://acikerisim.karatay.edu.tr/handle/20.500.12498/5844?show=full>
- Özdamar, K., Odabaşı, Y., Hoşcan, Y., Bir, A.A., Kırçalı İftar, G., Özmen, A ve Uzuner, Y. (1999). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. (Ed. Ali Atif Bir). T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Özdamar, K. (2003). *Modern bilimsel araştırma yöntemleri*. Kaan Kitabevi.
- Özgeriş, M. & Karahan, F. (2022). Kültürel miras bağlamında tarımsal teraslar ve özellikleri: Uzundere (Erzurum) örneğinde bir değerlendirme. *Milli Folklor*, 17(133), 160-175. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/millifolklor/issue/71375/781108>
- Poria, Y., Reichel, A. & Biran, A. (2006). Heritage site management: Motivations and expectations. *Annals of Tourism Research*, 33, 162-178. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2005.08.001>
- Sağ, Ç., ve Ünal, F. (2019). Öğrencilerin somut olmayan kültürel mirasa ilişkin farkındalıklarının belirlenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(4), 1550-1560. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2019.-519901>

- Shimray, S.R., ve Ramaiah, C.K. (2019). Cultural heritage awareness among students of Pondicherry University: A study. *Library Philosophy and Practice e-Journal*, 1-6.
- Soybalı, H. H., Çoban, E. ve Türkoğlu, T. (2022). Turizm rehberliği bölümü öğrencilerinin somut olmayan kültürel miras değerlerine yönelik bilgi, deneyim ve tutumlarının belirlenmesi. *Turist Rehberliği Dergisi*, 5(2), 161-181.
- Srivastava, S. (2015). A study of awareness of cultural heritage among the teachers at university level. *Universal Journal of Educational Research*, 3(5), 336-344. <https://doi.org/10.13189/ujer.2015.030505>.
- UNESCO (1982). *Mexico City declaration on cultural policies*. http://portal.unesco.org/culture/en/files/12762/11295421661mexico_en.pdf/mexico_en.pdf (10.08.2023)
- UNESCO (2009). *World heritage papers* <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001870/187044e.pdf> (10.08.2023)
- Üngüren, E. ve Ercan, A. (2015). Sessizleşen örgütlerde öz yeterlilik algısının rolü: Alanya'daki konaklama işletmeleri üzerinde bir araştırma. *Journal of Business Research Turk*, 7 (2), 115-156.
- Yaşarsoy, E., Koç, D. E., ve Ulema, Ş. (2021). Kültürel miras farkındalığı: Kastamonu Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 1299-1318.
- Yılmaz, Ş. K., Akkuş, G., Şahbudak, E. ve Işkın, M. (2017). Kültürel miras farkındalığı: Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerine yönelik bir uygulama çalışması. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 9(16), 86-100. <https://doi.org/10.20990/kilisiibfakademik.295701>

Extended Abstract

Cultural heritage is all of the values that reflect the identity and past of a society and undertake the task of creating and carrying the memory of the society. What makes cultural heritage, which includes artefacts, monuments, building groups and areas of historical, cultural, artistic, aesthetic, scientific and social importance (UNESCO, 2009), important are their qualities, their functions in society and the values given to them by society (Harman Aslan & Diker, 2023, p. 13). For this reason, keeping cultural heritage alive and transferring it to future generations, i.e. sustainability, is of great importance in terms of keeping the identities of societies alive as well as keeping the assets and phenomena that reveal social memory alive (Önder & Toksözlü Karaca, 2022). The success of heritage conservation processes depends on heritage users having a certain level of heritage awareness (Munjeri, 2004). Cultural awareness means that individuals in the society are aware of cultural values. If the individual does not have cultural heritage awareness or has a deficiency in this regard, this will lead to the individual being excluded from the cultural heritage conservation process. This will cause damage and destruction of cultural heritage. Therefore, increasing cultural awareness and awareness-raising issues, as well as inspection and training activities come to the fore in carrying cultural heritage to the future (Badem & Halaç, 2021: 173). In the literature, it is seen that various studies on cultural heritage awareness have been conducted for university students. In these studies, the awareness levels of university students towards different cultural heritage elements were determined and their change according to various demographic variables was examined, and the importance of providing trainings to improve the awareness levels of individuals in order to protect, develop and transfer heritage elements to future generations was emphasised. However, there is no study in the literature that determines the level of awareness of the cultural heritage of Erzurum province, which hosts important tangible (Kulözü Uzunboy & Yeşiltepe, 2021) and intangible (Akdu & Tabu, 2019) heritage elements of Turkish culture as well as hosting many civilisations throughout history. In addition, studies to determine the importance of university education in acquiring cultural heritage awareness are also insufficient. The studies to be carried out in this field are undoubtedly important in terms of the contributions to the literature on the role of universities in ensuring the sustainability of cultural heritage elements and the evaluation of awareness-raising methods. This research focuses on two aims. The first aim of the study is to determine the level of awareness of undergraduate and associate degree students studying at Atatürk University, one of Turkey's

well-established universities located in Erzurum province, about the most well-known tangible and intangible cultural heritage elements of Erzurum, the city where they live. The second aim of the study is to evaluate the views of university students on the importance of university education in acquiring cultural heritage awareness and the methods of acquiring cultural heritage awareness. The hypotheses of the study are given below:

- H1a. The cultural heritage awareness level of university students differs significantly according to gender variable.
- H1b. The cultural heritage awareness level of university students differs significantly between 1st and 4th year undergraduate students.
- H1c. The cultural heritage awareness level of university students differs significantly between associate degree and undergraduate students.
- H1d. University students' views on the importance of university education in acquiring cultural heritage awareness differ significantly according to gender variable.
- H1e. University students' views on the importance of university education in acquiring cultural heritage awareness differ significantly between associate's and bachelor's level students.
- H1f. University students' views on the importance of university education in acquiring cultural heritage awareness differ significantly between 1st and 4th year undergraduate students.
- H1g. University students' methods of acquiring cultural heritage awareness differ significantly according to gender variable.
- H1h. University students' methods of acquiring cultural heritage awareness differ significantly between associate degree and undergraduate level students.
- H1i. The cultural heritage awareness acquisition methods of university students differ significantly between 1st year students and 4th year students.

The study was conducted with a quantitative research design using both descriptive and comparative research models. As a method in the research, a method based on data collection, analysis and evaluation was used. The questionnaire prepared in the data collection part of the research was carried out with students studying in different faculties of Atatürk University. The questionnaires were carried out face to face in printed form. The number of people to be surveyed was determined according to the simple random sampling method, and the number of students enrolled in Atatürk University as of the 2022-2023 academic year was calculated as 381. However, considering the margin of error, 408 people were surveyed. In the questionnaires, participants were asked 14 questions about the tangible and intangible cultural heritage elements of Erzurum province, 4 questions about the methods of acquiring heritage awareness, and 4 questions about the importance of university education in acquiring heritage awareness. A 5-point Likert scale was used as a scale in the questionnaires. In the analysis part of the study, the hypotheses of the study were tested by calculating the mean scores and standard deviations of the data obtained. Since the data were not normally distributed in the hypothesis test, Mann-Whitney U test, one of the non-parametric tests, was used. The results of the study reveal that the level of awareness of the participants towards 14 different tangible and intangible cultural heritage elements is low (2.5515). While cultural heritage awareness did not differ significantly according to the gender variable, it differed significantly according to the level of education and the class of study. The awareness level of 4th grade students was found to be higher than that of 1st grade students. The obtained result shows that university students gain awareness about the heritage elements in the city where they study during the education process. In terms of methods of acquiring cultural heritage awareness, 'travelling and experiencing' was the most preferred method with an average score of 3.2475, while 'seminars/conferences' was the least preferred method with an average score of 1.8775. While associate degree students gave the highest scores to the 'through media' option, undergraduate students gave the highest score to the 'experiencing by travelling' option. Among the undergraduate students, 1st year students gave the highest score to the 'through media' option, while 4th year students gave the highest score to the 'experiencing by travelling' option. However, it was determined that the difference in mean scores according to the variables was not statistically significant. The results of the study show that in the case of Atatürk University, the level of awareness of university students about the cultural heritage in the city where they study is low. Although university education is considered important for students to acquire cultural heritage awareness, this situation has not been fully reflected in the acquisition of cultural heritage awareness and has remained below the expectations of the students.